

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות השי"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

הקרבת קרבנות יחיד ביום טוב

הקדמה: מבואר במסכת חגיגה ששלושה קרבנות נצטוו ישראל להקריב בכל רגל משלשה רגלים. הראשון, **עולת ראייה**, וכולה כליל. והוא שנאמר בה (שמות, משפטים, כג"ז; כי תשא, לד,כג) "שֶׁלֶשׁ פְּעֻמִּים בַּשָּׁנָה יִרְאֶה כָּל זְכוּרָךְ". "וְלֹא יֵרְאוּ פְּנֵי רִיקָם". השני, **שלמי חגיגה**. והוא, שהיו מקריבין שלמים מן הבהמה לכבוד החג, ועליו נאמר (שמות משפטים כג"ד) "שֶׁלֶשׁ רְגָלִים תִּחַג לִי בַשָּׁנָה". והשלישי, כעין השני. והוא להרבות בשמחת סעודה, ונקראים **שלמי שמחה**. ועליו נאמר (דברים, כי תבוא, כז,ז) "וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאַכַלְתָּ שֶׂם וְשִׂמְחָתָּ לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ"¹.

(י"ט א') **משנה:** בית שמאי אומרים: מביאין שלמים (ביום טוב, לפי שיש בהן אכילת אדם) ואין סומכין עליהן (שהסמיכה אסורה משום שבות. שבכל כוחו היה סומך, והוה ליה משתמש בבעלי חיים²), אבל לא עולות (יחיד, שאין בה אכילת הדיוט, וכתב³ "יעשה לָכֶם", ולא לגבוה). ובית הלל אומרים: מביאין שלמים ועולות, וסומכין עליהן.

אמר עולא: מחלוקת בשלמי חגיגה לסמוך, ועולת ראייה ליקרב⁴. דבית שמאי סברי "וְחִגְגְתֶּם אֹתוֹ חַג לַה'⁵", חגיגה אין, עולת ראייה לא. ובית הלל סברי "לה", כל דלה! אבל נדרים ונדבות (הואיל ואין זמנן היום כלל), דברי הכל אין קריבין ביום טוב (אפילו שלמים, וכל שכן עולות, דיכול להביאן לאחר זמן⁶).

(י"ט ב') (ומסיק דתנאי היא) **דתניא:** אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה, ולא בעצרת מפני שהוא יום טוב (קסבר נדרים ונדבות אין קריבין ביום טוב). אבל מביא אדם תודתו בחג הסוכות (בחול המועד), וכו'. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: מביא אדם תודתו בחג הסוכות ויוצא בה ידי חובתו משום שמחה, ואין יוצא בה משום חגיגה.

אמר מר: אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה. פשיטא!

אמר רב אדא בריה דרב יצחק, ואמרי לה רב שמואל בר אבא: הכא בארבעה עשר עסקינן, וקסבר אין מביאין קדשים לבית הפסול.

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: מביא אדם תודתו בחג הסוכות. אימת? אילימא בחולו של מועד, היינו תנא קמא. אלא ביום טוב, וקסבר נדרים ונדבות קריבין ביום טוב.

¹ הקדמת המאירי למשנה.

² ואף על פי שהסמיכה עשה, אין עשה דוחה שבות הבא מחשש לאו, רצה לומר מחשש חתוך זמורה. ועוד, שהרי אפשר לו שיהא סומך עליהן מערב יום טוב, ואין בית שמאי חוששין לתכף לסמיכה שחיטה. מאירי.

³ שמות, פר' בא, יב,טז: וביום הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש יהיה לָכֶם כָּל מְלֶאכָה לֹא יַעֲשֶׂה בָהֶם אֶף אֶשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבָדוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם.

⁴ מתניתין דמודו תרווייהו בשלמים להביא, ולא אפלוג בהו אלא בסמיכתן, בשלמי חגיגה מודו בית שמאי בהבאתן מפני שהן חובת היום, כדאמרינן בחגיגה, ט' א', מ"ו חג. ועולה שנחלקו אף בהבאתן, בעולת ראייה נחלקו, וההיא הוא דקא שרו בית הלל מפני שהיא של יום טוב, דנפקא לן מ"ו לא יראו פני ריקם" (שמות, פר' משפטים כג,טו). רש"י.

⁵ ויקרא, פרשת אמור, כג,מא.

⁶ ואע"ג דחגיגה וראייה יש להן תשלומין כל שבעה, שרו בה, שמא יאנס ולא יקריבנה בשאר הימים, ותנן עבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו. והכי מפרש בברייתא לקמן דמשום האי טעמא שרו לה. רש"י.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

ויוצא בה משום שמחה ואינו יוצא בה משום חגיגה. פשיטא! דבר שבחובה היא, וכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין!

לא צריכא, דאף על גב דפריש. כדבעא מניה רבי שמעון בן לקיש מרבי יוחנן: האומר הרי עלי תודה ואצא בה ידי חגיגה, הריני נזיר ואגלח ממעות מעשר שני, מהו?

(כ' א') אמר ליה: נדור (על התודה) ואינו יוצא (בה ידי חגיגה), נזיר ואינו מגלח.⁷

שיטות הראשונים

נדרים ונדבות אין קרבין ביום טוב: הרמב"ם פסק כעולא, שלא נחלקו בית הלל על נדרים ונדבות שאין קריבין, וכבית הלל, וכתב: "עולת ראיה ושלמי חגיגה אינם דוחין לא את השבת ולא את הטמאה, לפי שאין להם זמן קבוע כקרבנות הצבור; שאם אינו חוגג היום - חוגג למחר. אבל דוחין את יום טוב; ואף על פי שאין מקריבין ביום טוב נדרים ונדבות, מקריבין עולת ראיה ושלמי חגיגה ושלמי שמחה, שאין אלו נדרים ונדבות אלא חובות".⁸

ויוצא בה ידי חובתו משום שמחה: כתב הרמב"ם, "יוצאין ישראל ידי חובת שלמי שמחה בנדורים ונדבות ובמעשר בהמה... שמצוה זו היא לשמח באכילת פשר לפני יי, והרי אכלו..."⁹

⁷ ממעות מעשר אלא מן החולין, דכיון דאמר 'הרי עלי' נתחייב, דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט, וכי הדר אמר 'על מנת' לאו מילתא היא. רש"י.

⁸ מקורות: רמב"ם (הל' חגיגה, א.ח).

⁹ להשלמת הסוגיות בנושא שלמי נדר ונדבה שאכלם בחג, וכן מחלוקת רמב"ם וראב"ד לגבי חגיגת י"ד בניסן, אם יוצא בה ידי חובת חגיגה, ראה פסחים דפים ע"ג-ע"א, ו"נתיבי הלכה" בשיטות הראשונים שם. מקורות: רמב"ם (הל' חגיגה, ב.י).